

Menighetsdiakoni

AV KRISTIN FÆHN

«Professor Karl Wold ga i 1924 uttrykk for at han trodde klokkerstillingen innen en ikke fjern framtid ville forsvinne, og tok på vegne av Kirkelig Landslag til orde for omdannelse til menighetsdiakonstilling, en lederstilling i menigheten hvor innehaveren skulle være en «lavere geistlighet» under menighetsrådets styre og særskilt vigslet for sin oppgave. Disse embetsbærere skulle etter hans mening tale Guds ord ved de foreskrevne gudstjenester, forvalte nattverden utenfor kirkehuset, forrette dåp i og utenfor kirkehuset og lignende. Men til denne tjeneste skulle det rekrutteres både fra diakonstanden, blant lærere, bibelskoleelever og andre».

Dette skriver Harry Moen i sin bok «Kallet og tjenesten», og peker dermed på en for oss ikke ukjent situasjon. Dette var altså i 1924. Mange har gjennom årene arbeidet og brent for den delen av diakonien som har sitt virkefelt i den lokale menighet. Det vitner både diakonihistorien og diakonene selv om. Mange har latt seg bruke og inspirere av denne tjenesten, men også opplevd dens motgang og smerte. For noen ble det en livslang tjeneste, for andre kun få år – av ulike grunner. Men alle har de som diakoner i menigheten vært med å gjøre Kristi evangelium levende. I det følgende vil jeg gi noen korte glimt fra diakonihistorien i dette århundre, en presentasjon som langt fra utgir seg for å være fyldestgjørende.

Klokkestillingene har vært gjenstand for vurdering og debatt gjentatte ganger det siste

hundreåret, senest i disse dager i og med Kirkelovutvalgets innstilling NOU 1989:7.

I begynnelsen av dette århundret måtte diakonene konkurrere med prester og lærere i å få klokkestillingen som inngangsport til menighetsarbeidet. Men mange steder ble klokkestillingene profilert som diakonistillinger, hetende klokke diakon eller diakonklokke. Den første diakon som ble ansatt i klokkestilling var Ole Kihl-Larsen, i Sandar menighet i 1917.

Rasjonaliseringstiltak i 30-årene satte hele klokkestillingen i fare. Men Stortinget vedtok i 1936 å fastholde stillingen bl.a. med henblikk på de diakonale utfordringer som kunne imøtekommes gjennom denne stillingen.

Fram til i dag har mange menigheter «løst» et økonomisk problem omkring diakonstil-

lingen ved å knytte den til klokkestillingen som man jo «måtte» ha. Således inngår også i dag klokke midler i en del soknediakonstillinger, mens klokkefunksjonene for en stor del er overlatt til andre.

Den «rene» menighetsstillingen for diakoni så dagens lys allerede i 1892, i den diakonalt tradisjonsrike Bragernes menighet i Drammen. Av landsmenighetene var Holla i Telemark først ute, i 1915. Disse menighetsstillingene var de første 25 årene som regel opprettet og lønnet av Indremisjonen.

I Diakonhjemmets årsberetning fra 1907 sies det: «Det er vårt håp at stadig flere må finne sin plass i menighetsarbeidet». Og menighetsarbeidet var fra Diakonhjemmets side ment å være i første rekke det sosiale arbeid. Av forkynnende virk-

somhet i menighetsarbeidet til-
lot Diakonhjemmet kun enkelte
andakter. Faderhuset forbød
organisert forkynnertjeneste for
diakonene langt inn i vårt
århundre.

Arbeidet for å opprette
menighetsdiakonstillinger skjød
fart etter krigen, men gikk like-
vel meget sent. Krefter både i og
utenfor Det norske Diakonfor-
bund arbeidet for å befeste dia-
konstillingen i Den norske kirke.
I 1973 fikk hvert bispedømme
sin diakonikonsulent, i 1985 fikk
vi Lov om diakontjeneste, som
var et viktig skritt framover. I
dag har vi i Den norske kirkes
menigheter tilsammen ca. 150
soknediakoner og klokkerdiako-
ner. Det er et gledelig tall, men
på den annen side. — Især med
tanke på at medarbeiderne stre-
ver og økonomien vakler i en del
av disse stillingene.

Vigsling av diakoner foregikk
i Diakonhjemmets regi fra star-
ten og fram til begynnelsen av
-70 årene. Den første tiden fant
høytideligheten sted på Dia-
konhjemmet, men ble så lagt til
en soknekirke under ordinær
gudstjeneste. Fra 1949 foregikk
diakonvigslingen etter offisielt
kirkelig rituale.

Etter at den kollektive vigsling
oppførte, ble diakonene som
gikk inn i menighetstjeneste
vigslet i sin tjenestemenighet
etter et midlertidig rituale. Men
i midten av 80-årene ble ordning
for «vigsling til diakontjeneste»
vedtatt til bruk.

*Diakonikonsulent
Kristin Fæhn,
Oslo bispedømmeråd,
St. Halvardspl. 3,
0192 Oslo I.*

«De norske diakoners broderforbund»

*Av Kristoffer Orjavik,
i festskrift til Diakonhjemmets
50 års jubileum*

Det første tiltak til organisasjon av norske diakoner ble gjort 2. febr. 1907, da det hos forvalter Hulebak, Diakonhjemmet, ble stiftet en forening av eldre diakoner i Oslo og omegn. Den begynte med 9 medlemmer. Det første styret var bestyrer *Nordvik*, formann, forvalter *Hulebak* og bestyrer *Wærnes*. Sekretær var assistent *Th. Fagereng*. Formålet var: 1) søke å fremme fellesinteresser, 2) utad hver i sin krets å virke for diakonsakens fremme. Styret forhandlet om opprettelse av et alderdomshjem, en kafé eller et misjonshotell med håp om derved også å få midler til pensjonering, men alle disse prosjekter strandet av mangel på kapital.

Under diakonkonferansen på Diakonhjemmet 25. juli 1910 fikk diakonene høve til å forhandle om foreningsspørsmålet. Et forslag om alminnelig tilslutning til Diakonforeningen fikk de tilstedeværende diakoners bifall.

Den 17. april 1913 sendte 17 diakoner i Stavanger og Bergen et av klokkerne *K. Svendsen* og *Ørjavik* utarbeidd rundskriv til samtlige diakoner med forslag om å søke Diakonhjemmets styre om å få holde en diakonkonferanse på Diakonhjemmet til behandling av følgende saker: 1) Diakonforbundet organiseres og statutter for samme vedtas. 2) Diakonene søker å få innflytelse på valg av Diakonhjemmets styre.

Dette forslag vant ikke straks flertallets bifall, men tankene arbeidde seg fram med livets rett, og i mars 1915 vedtok Diakonforeningens styre et forslag — utarbeidd av forvalter *Hulebak* — til statutter for «Det norske diakonforbund».